

Balans!

‘Vrede en veiligheid zijn geen vanzelfsprekendheid’, stelt minister Timmermans van Buitenlandse Zaken in de ‘Internationale Veiligheidsstrategie’ van juni jl. In 2010 formuleerde de regering in de ‘Strategie Nationale Veiligheid’ binnenlandse maatregelen om de veiligheid voor Nederland te borgen. De Internationale Veiligheidsstrategie richt zich specifiek op het buitenland en is bedoeld om in een sterk veranderende wereld de Nederlandse belangen en prioriteiten duidelijk te maken.

Het mag voor zich spreken dat deze strategie voor de krijgsmacht, als veiligheidsinstrument, in belangrijke mate richtinggevend is. De regering is op dat punt duidelijk: ‘Nederland zal aan de rol van de NAVO op het terrein van conflictpreventie, interventie, beheersing en stabilisatie zijn bijdrage moeten leveren, inclusief op het gebied van *hard power*. Veiligheid heeft zijn prijs, ook in tijden van financiële krapte’.

Eind juni echter, kort na het openbaar maken van de ‘Internationale Veiligheidsstrategie’, informeerden ministers Hennis en Dijsselbloem de Tweede Kamer per brief over de hoofdlijnen van een nota over de toekomst van de krijgsmacht. Alleen al het feit dat ook de handtekening van de minister van Financiën onder deze hoofdlijnenbrief staat, is tekenend. Hoewel de brief geen concrete maatregelen bevat wordt duidelijk dat Defensie kampt met een ‘financiële problematiek’ die oploopt naar 333 miljoen euro op jaarbasis in 2018. De ministers van Defensie en Financiën geven daarbij aan deze ‘uitdaging’ binnen de defensiebegroting op te lossen. Het gaat bij dit vraag-

stuk in meerdere opzichten om balans. Balans in de zin van een toestand van evenwicht en harmonisatie. Vrij vertaald is het voor de krijgsmacht van belang dat de juiste afwegingen worden gemaakt, zodat taakstelling en middelen (financieel, materieel, personeel) in evenwicht zijn.

Een belangrijke factor voor de Nederlandse veiligheidsstrategie en de krijgsmacht van de toekomst is de veranderende wereld. De relatieve invloed van Europa, zowel in economisch als militair opzicht, neemt af in relatie tot niet-westerse delen van de wereld. Het aantal conflicten wereldwijd is de laatste decennia afgenomen, maar de directe omgeving van Europa is instabieler geworden. Hoogwaardige technologie die beschikbaar komt voor statelijke en niet-statale actoren zorgt voor een verhoogde dreiging.

Daarnaast is de interne veiligheid sterk verweven met de externe veiligheid en spelen onderwerpen als cyber en de beschikbaarheid van natuurlijke hulpbronnen in toenemende mate een rol. We kunnen dus rustig stellen dat de wereld om ons heen niet in balans is.

De regering onderkent op basis van de omgevingsanalyse drie strategische belangen: verdediging van het eigen en bondgenootschappelijk grondgebied, een goed functionerende internationale rechtsorde, en economische veiligheid. Vanuit het besef dat Nederland afhankelijk is van het buitenland vormt multilaterale samenwerking in verschillende verbanden en organisaties een constante in het buitenlandbeleid, waarbij de trans-Atlantische verbinding cruciaal wordt genoemd.

Daarnaast identificeert het kabinet in de 'Internationale Veiligheidsstrategie' een aantal accenten, waaronder meer Europese verantwoordelijkheid en Europese samenwerking op het gebied van defensie. De spagaat tussen een trans-Atlantische en een Europese focus duurt dus voort en Nederland zal ook op dit gebied balans moeten vinden.

In de hoofdlijnenbrief stellen de ministers dat twee uitgangspunten ten grondslag liggen aan de 'nota over de toekomst van de krijgsmacht'. Ten eerste moet de Nederlandse krijgsmacht kunnen omgaan met diffuse dreigingen en risico's, en inzetbaar zijn op alle geweldsniveaus en voor alle strategische functies. In de tweede plaats moet de krijgsmacht betaalbaar zijn. De balans tussen beide uitgangspunten dient te worden gevonden door te streven naar operationele en financiële duurzaamheid.

De vraag is of en hoe de regering balans weet te creëren voor Defensie. Enerzijds is in de veiligheidsstrategie een stevige rol weggelegd voor Defensie, anderzijds heeft minister Hennis te maken met een onbalans in haar begroting en dreigen nieuwe bezuinigingen als gevolg van het tekort op de rijksbegroting. Dat de 'nota over de toekomst van de krijgsmacht' nog niet wereldkundig is gemaakt, is daarbij een veeg teken. Het is echter de taak van het kabinet om bij het toewijzen van defensiebudget de juiste bestuurlijke afweging te maken en de relatie tussen veiligheid en de inzet(baarheid) van de krijgsmacht expliciet duidelijk te maken.

Een andere vraag is hoe de minister van Defensie de defensiebegroting in balans brengt. Volgens de hoofdlijnenbrief vormt de huidige

combinatie van basis- en nichecapaciteiten de basis om op verder te bouwen. De exacte maatregelen maakt zij echter pas duidelijk in de 'nota over de toekomst van de krijgsmacht'. Eerdere uitspraken van voormalig minister van Defensie Hillen, 'besparingen zijn niet mogelijk zonder te snijden in de ledematen',¹ en de huidige minister, 'het vlees is van de botten',², voorspellen in dat opzicht weinig goeds.

Voor het personeel van Defensie is het te hopen dat een nieuwe reorganisatie uitblijft. De laatste decennia kijkt immers geen enkele militair er meer van op dat reorganisaties net zo vaak voorkomen als inzet. Met enige ironie zou men dit ook als balans kunnen beschouwen. Tot nu toe heeft het defensiepersoneel zich buitengewoon loyaal getoond en steeds de rug recht gehouden. Wanneer slaat voor hen echter de balans door en voldoet het werken bij Defensie niet meer aan de verwachtingen?

Balans is dus in veel opzichten van belang voor de krijgsmacht van de toekomst. Balans tussen het Nederlandse veiligheidsbeleid en de rol die de krijgsmacht daarin krijgt toebedeeld. Balans ook tussen de taakstelling van de krijgsmacht en het budget dat daarvoor ter beschikking wordt gesteld. Balans in de samenstelling van de krijgsmacht en balans voor het defensiepersoneel. Vrede en veiligheid zijn immers niet vanzelfsprekend. We zien uit naar de 'nota over de toekomst van de krijgsmacht'. ■

1 'Defensie maximaal uitgeknepen', *Telegraaf*, 13 augustus 2012. www.telegraaf.nl/binnenland/20955856/.

2 'Defensie kan niet nog meer bezuinigen', *Telegraaf*, 8 december 2012. www.telegraaf.nl/dft/21141866/.